

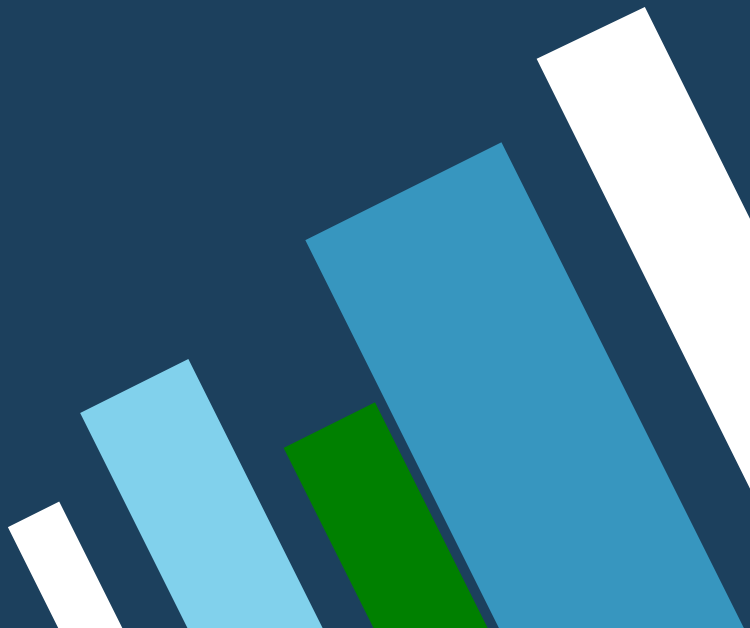
Етика у науци

Милица Шевкушић
Институт техничких наука САНУ
biblioteka@itn.sanu.ac.rs

Едукација стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја
Народна библиотека Србије, 14-15. октобар 2025.

Контекст

Отворена наука

Одговорно истраживање и иновације

Ауторска права и лиценце

Библиографски алати

Претраживање
литературе и
проналажење
информација

ДОБРА ПРАКСА:
ПИСАЊЕ

ЗЛОУПОТРЕБА:
ПЛАГИЈАРИЗАМ

Принципи и регулатива

Добра пракса

Злоупотребе

Отворена наука

Одговорно истраживање и иновације

ПОСЛЕДИЦЕ НЕЕТИЧКОГ
ПОНАШАЊА И БОРБА ПРОТИВ
ЛОШЕ ПРАКСЕ

ДОБРА ПРАКСА У СВИМ
ФАЗАМА ИСТРАЖИВАЊА

Управљање
истраживачким
подацима

Одговорно
истраживање
и иновације (посебно
FAIR и CARE принципи)

ЗЛОУПОТРЕБЕ У СВИМ
ФАЗАМА
ИСТРАЖИВАЊА

Друштвена одговорност

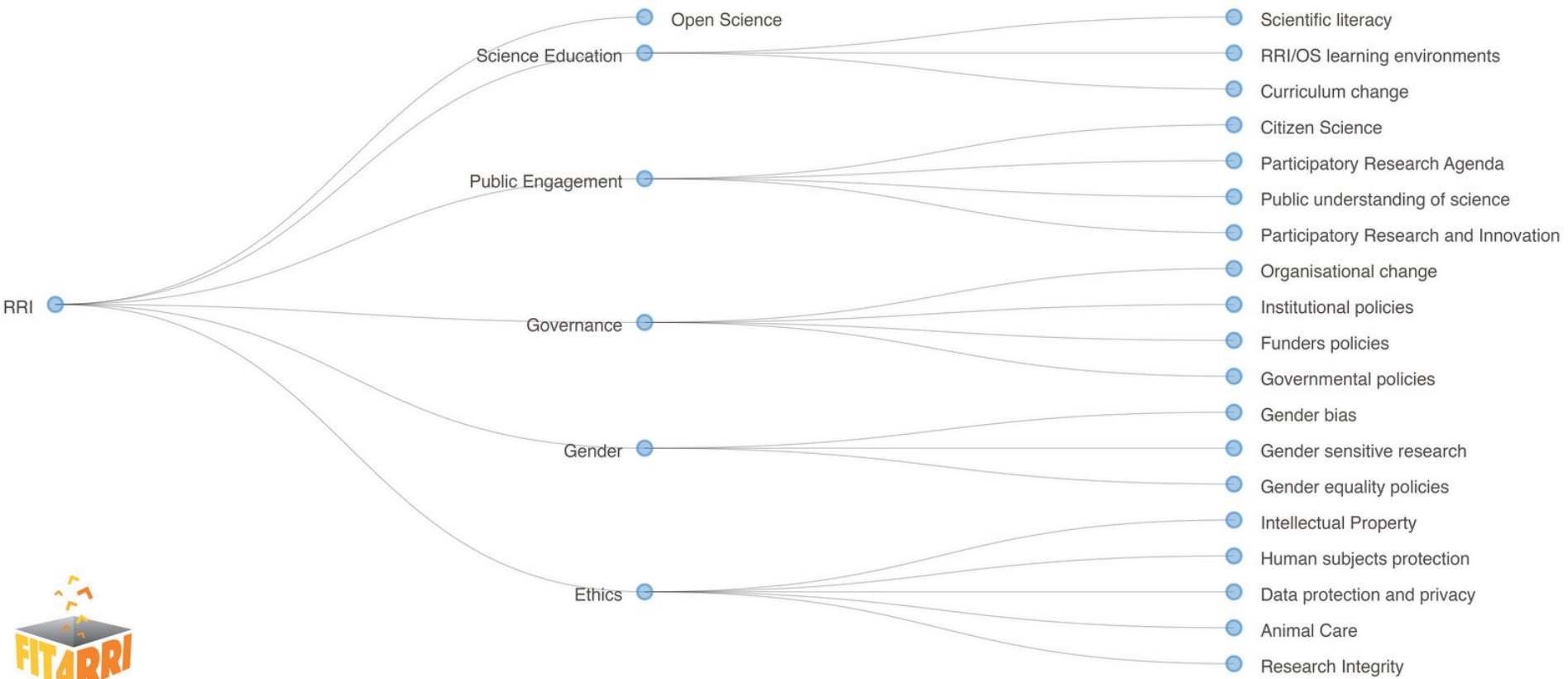
- Друштвени изазови као фокус истраживања
- Високи етички стандарди
- Отворена наука
- Транспарентност
- Одговорна истраживања и иновације
- Равноправност, разноликост, инклузивност и припадност (EDIB)

Темељи добре праксе

Отворена наука

- Отворени приступ публикацијама
- Отворени приступ истраживачким подацима
- Јавна рецензија
- Отворена методологија
- Отворена инфраструктура
- Слободни софтвер и отворени хардвер
- Национални портал отворене науке: <https://open.ac.rs/>
- Платформа за отворену науку МПНТР: https://open.ac.rs/images/doc/TONuS-Platforma_2.0-Final.pdf
- Отворена наука: пракса и перспективе (књига): <https://open.uns.ac.rs/handle/123456789/16297>
- Управљање истраживачким подацима: <https://rdm.open.ac.rs/>

Responsible Research and Innovation Taxonomy

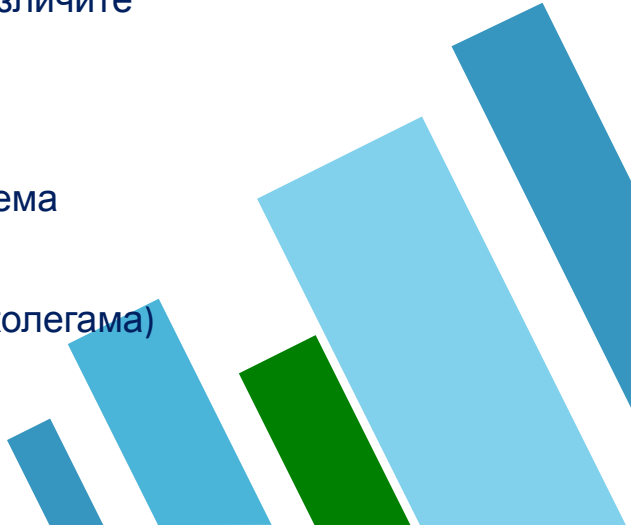

Принципи и регулатива

ПРИНЦИПИ

- » Честитост (валидна интерпретација и аргументоване тврдње)
 - » Поузданост (реализације истраживања и саопштавања резултата)
 - » Објективност (транспарентност и проверљивост)
 - » Непристрастност и независност (у односу на притиске и различите интересе)
 - » Отворена комуникација (доступност)
 - » Дужна пажња (према предмету истраживања, нарочито према испитаницима и експерименталним животињама)
 - » Коректност (навођење извора информација, однос према колегама)
 - » Одговорност према будућим генерацијама (менторство)
-

Сингапурска изјава о научном интегритету (2010)

Обавез

е

- » Интегритет
- » Поштовање прописа
- » Методе истраживања
- » Протоколи истраживања
- » Налази
- » Ауторство
- » Навођење доприноса сарадника који нису аутори
- » Рецензија
- » Сукоб интереса
- » Наступање у јавности
- » Пријављивање неодговорних поступака
- » Реаговање на неодговорне поступке
- » Окружење за истраживачки рад
- » Брига о интересима друштвене заједнице

<https://www.wcrif.org/statement>

Документа (различити нивои)

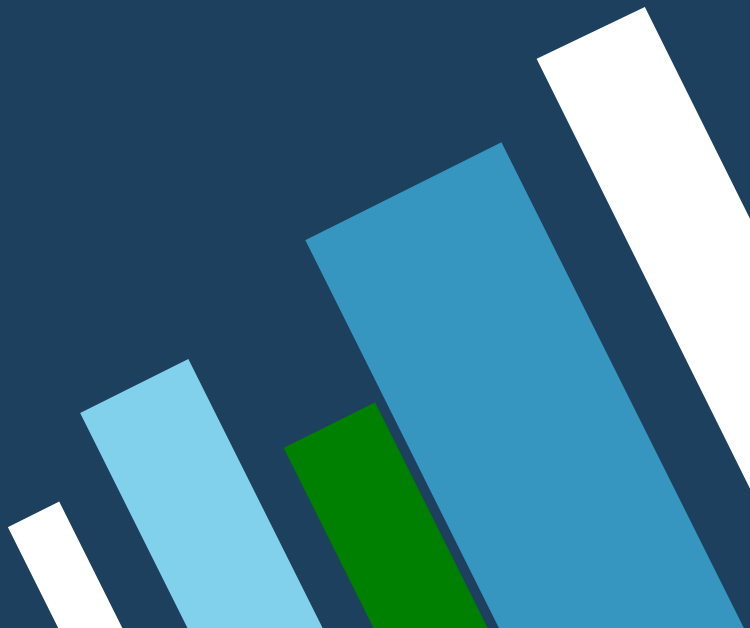
- » [Ethics and Data Protection \(European Commission\), 2021](#)
 - » [Ethics Guidance \(European Research Council\)](#)
 - » [The European Code of Conduct for Research Integrity \(European Science Foundation and All European Academies – ALLEA\), 2023](#)
 - » [National Institute of Health](#)
 - » [The Office of Research Integrity](#)
 - » [Academic Integrity in Research: Code of Practice and Procedure of the University of Oxford](#)
-

КОДЕКС ПОНАШАЊА У НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОМ РАДУ, Национални савет за научни и технолошки развој, 2023.

ПРИРУЧНИК – ЕТИКА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА ФОНД ЗА НАУКУ РЕПУБЛИКЕ, 2021.

Академске и научноистраживачке институције у Србији (примери)

- » Етички кодекс научно- истраживачког рада Правног факултета Универзитета у Нишу, 2008.
- » Кодекс професионалне етике Универзитета у Београду, 20216.
- » Правилник о поступку утврђивања неакадемског понашања у изради писаних радова, 2016.
- » Етички кодекс Института за педагошка истраживања, 2018.
- » Етички кодекс Етнографског института САНУ

Добра пракса

Добра пракса: примена етичких принципа...

у свим димензијама научног рада

- » однос према подацима (прикупљање, коришћење, интерпретација)
- » међуљудски односи (између истраживача)
- » однос истраживача према испитаницима
- » саопштавање резултата истраживања
- » понашање у спорним ситуацијама и реакција на кршење етичких стандарда
- » подстицање етичког интегритета у

у свим фазама научног рада

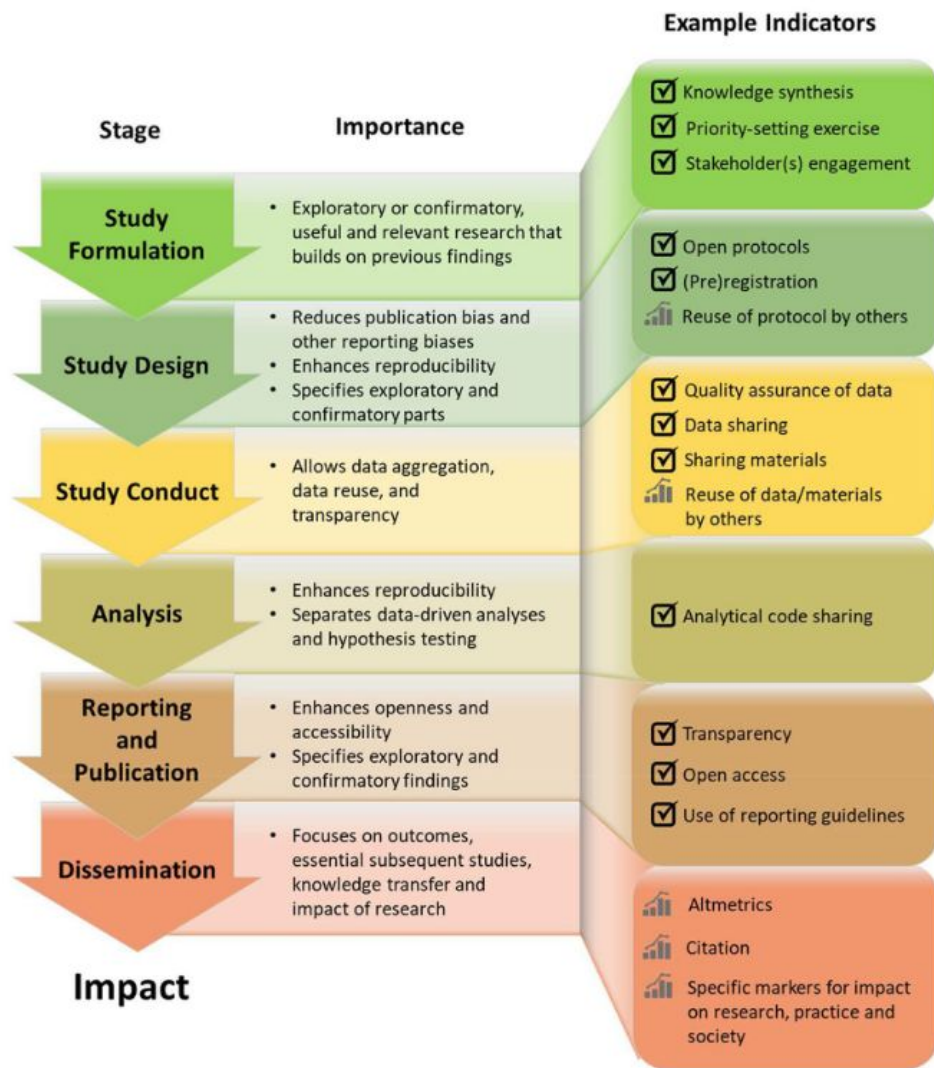
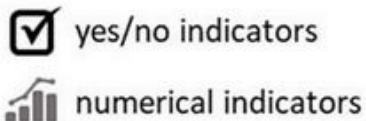
- » осмишљавање и планирање
- » реализација
- » рецензија
- » саопштавање резултата

обавезујућа за све актере

- » истраживаче
- » испитанике
- » публику и кориснике

Індикатори одговорних истраживачких практи

Moher, David, Lex Bouter, Sabine Kleinert, Paul Glasziou, Mai Har Sham, Virginia Barbour, Anne-Marie Coriat, Nicole Foeger, and Ulrich Dirnagl. 2020. 'The Hong Kong Principles for Assessing Researchers: Fostering Research Integrity'. PLOS Biology 18 (7): e3000737. <https://doi.org/10.1371/journal.pbio.3000737>.

Заштита података о личности и осетљивих податка

- Регулатива:
 - [Закон о заштити података о личности](#)
 - [General Data Protection Regulation \(GDPR\)](#)
 - Институционална регулатива
 - Смернице научних и стручних друштава и сличних тела
- Сагласност за прикупљање података
- Права испитаника у вези са подацима
- Анонимизација / псеудонимизација скупова података који садрже осетљиве и личне податке
- Више информација: [osetljivi-podaci.pptx](#)

Сагласност за прикупљање и обраду података

- Неопходна за сва истраживања у којима се прикупљају подаци о испитаницима
- [Templates for informed consent forms: W.H.O. Research Ethics Review Committee](#)
- [Правилник о клиничком испитивању медицинског средства: 91/2018-51, 40/2019-35](#)
- Rančić, Nemanja, Dušica Stamenković, Dragana Vučević, Filip Pilipović, Radoje Simić, and Viktorija Dragojević Simić. "Pristanak informisanog ispitanika - značaj za pacijenta i istraživanje, pozicija u zakonskoj regulativi - pristanak informisanog ispitanika." Serbian Journal of Anesthesia and Intensive Therapy 45, no. 1-2 (2023): 13-20. <https://doi.org/10.5937/sjait2302013R>.

What are you planning to do?

- ☒ Gather data from and/or about living people for research purposes
- ☐ Communicate through mailinglists or other (digital) communication media
- ☐ Gather data and/or consent from participants as the host of an academic event

DARIAH ELDAH Consent Form Wizard
(CFW): <https://consent.dariah.eu/node/2>

Заштита података о личности и осетљивих податка

Amnesia Software **Version 1.3.2**

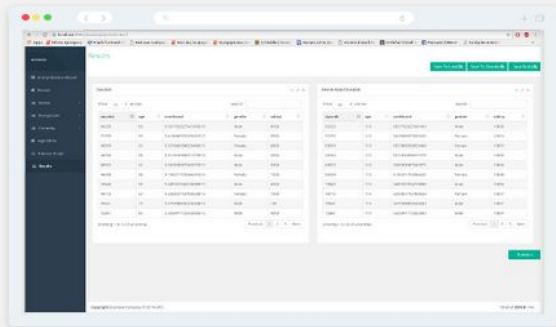
Available for Windows and Linux

Amnesia is developed and owned by [Athena Research Center](#)

By downloading Amnesia, you accept [Terms Of Use](#).

Get Amnesia ▾

See [system requirements](#).

Анонимизација / псеудонимизација
скупова података који садрже
осетљиве и личне податке

- » Вебинар: [OpenAIRE Webinar - AMNESIA: High-accuracy Data Anonymization](#)
- » [Video: Data storage of sensitive data: read-only and encryption](#)
- » [How to deal with sensitive data](#)

Defining the Role of Authors and Contributors

PAGE CONTENTS

1. Why Authorship Matters
2. Who Is an Author?
3. Non-Author Contributors
4. Artificial Intelligence (AI)-Assisted Technology

1. Why Authorship Matters

Authorship confers credit and has important academic, social, and financial implications. Authorship also implies responsibility and accountability for published work. The following recommendations are intended to ensure that contributors who have made substantive intellectual contributions to a paper are given credit as authors, but also that contributors credited as authors understand their role in taking responsibility and being accountable for what is published.

Because authorship does not communicate what contributions qualified an individual to be an author, some journals now request and publish information about the contributions of each person named as having participated in a submitted study, at least for original research. Editors are strongly encouraged to develop and implement a contributorship policy. Such policies remove much of the ambiguity surrounding contributions, but leave unresolved the question of the quantity and quality of contribution that qualify an individual for authorship. The ICMJE has thus developed criteria for authorship that can be used by all journals, including those that distinguish authors from other contributors.

Chatbots, Generative AI, and Scholarly Manuscripts

WAME Recommendations on Chatbots and Generative Artificial Intelligence in Relation to Scholarly Publications

Revised May 31, 2023

Ауторство: CRediT таксономија

14 Contributor Roles

[Translations of CRediT](#)

[Conceptualization](#)

[Resources](#)

[Data curation](#)

[Software](#)

[Formal Analysis](#)

[Supervision](#)

[Funding acquisition](#)

[Validation](#)

[Investigation](#)

[Visualization](#)

[Methodology](#)

[Writing – original draft](#)

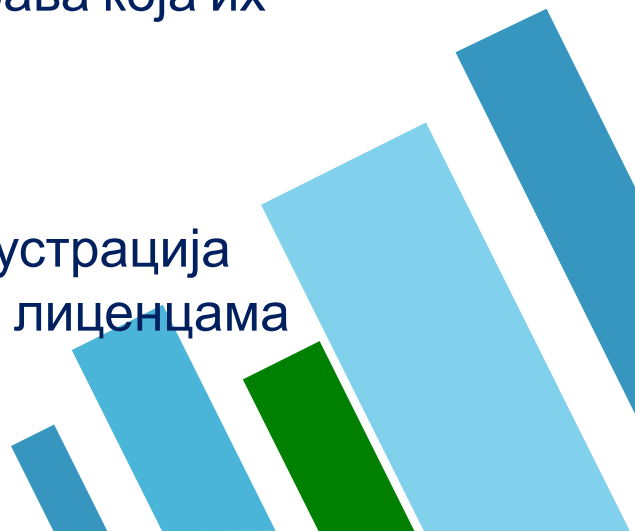
[Project administration](#)

[Writing – review &
editing](#)

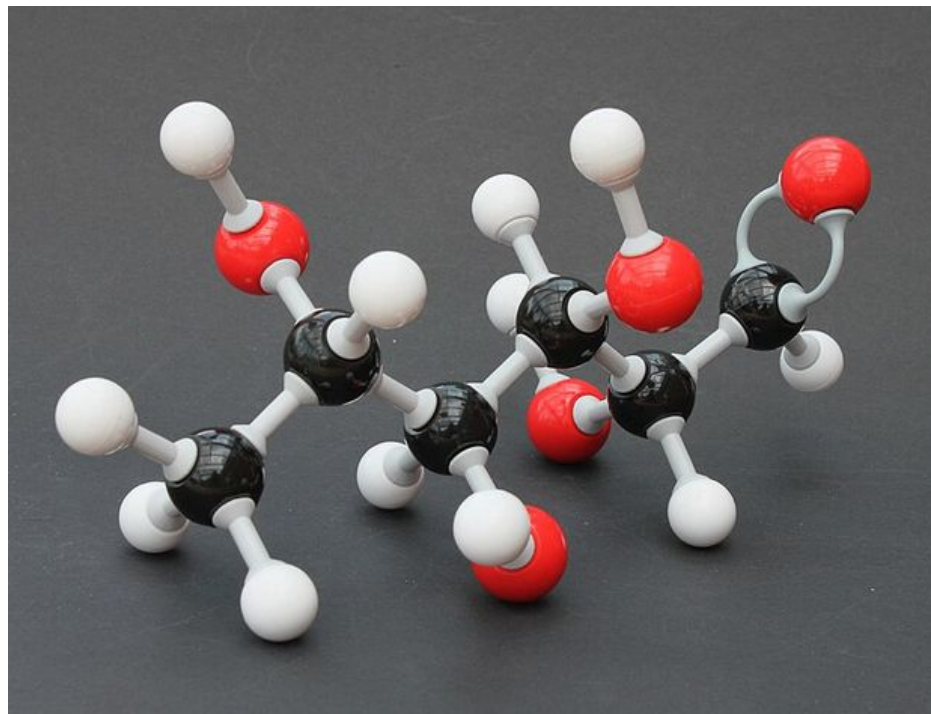

Саопштавање резултата истраживања (писање)

- » Парафразирање и навођење извора (а не преписивање)
 - » Навођење извора и литературе (шта и када цитирати, формат цитата)
 - » Провера извора информација (идентификација, провера садржаја, да ли се о њима води нека расправа која их доводи у питање, да ли су опозвани,...)
-
- » Навођење извора илустрација
 - » Добијање сагласности за објављивање илустрација
 - » Проналажење илустрација под слободним лиценцама
-

Навођење извора илустрација

- Илустрација је објављена под слободном лиценцом (*Creative Commons*)
- Није потребно тражити писану сагласност за њено објављивање
- Морају се навести извор илустрације и лиценца.

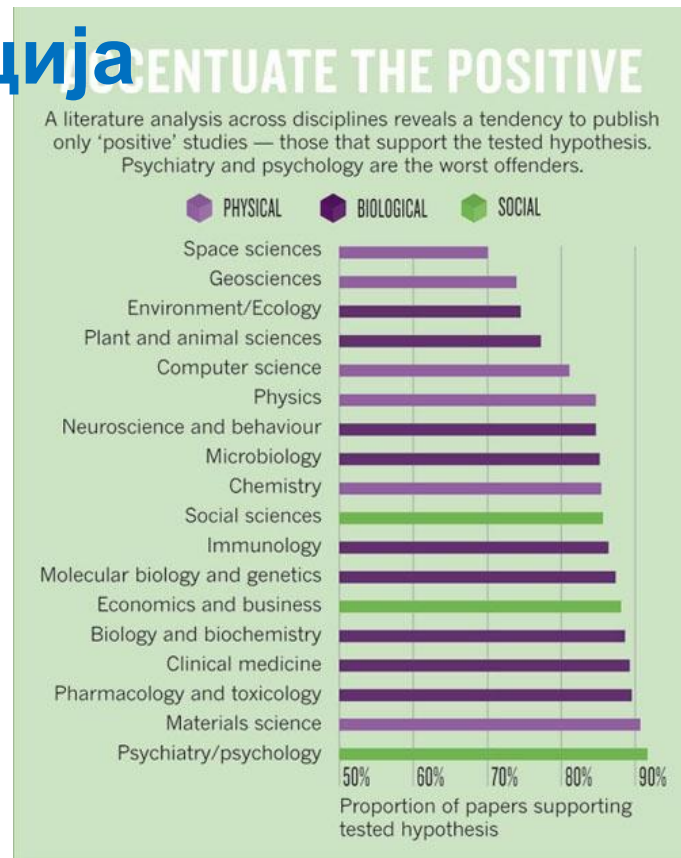
Извор илустрације: [Bin im Garten](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:L-Rhamnose_Molek%C3%BClbaustein_9404.JPG), Wikimedia Commons, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:L-Rhamnose_Molek%C3%BClbaustein_9404.JPG, лиценца: [Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported](#)

Навођење извора илустрација

- Сва права су задржана
- Неопходно је добити писану сагласност за објављивање илустрације
- Морају се навести извор информације и услови коришћења.

Подразумева се и да су сва права задржана чак и ако ништа није наведено (односно ако нема лиценце која допушта коришћење)!

Више информација: [Sekcija bibliotekara i knjižnicara ZIS - Regulisanje autorskih prava](#)

Извор илустрације: Yong, Ed. 2012. "Replication Studies: Bad Copy." *Nature News* 485 (7398): 298. doi:10.1038/485298a; користи се с допуштењем: Macmillan Publishers Ltd: Сва права задржана.

Enhancing the **QUALity** and
Transparency Of health Research

[Website translation help](#)

Home

About us

Library

Toolkits

Courses & events

News

Blog

Librarian Network

Contact

Your one-stop-shop for writing and publishing high-impact health research

find reporting guidelines | improve your writing | join our courses | run your own training course | enhance your peer review | implement guidelines

Library for health research reporting

The Library contains a comprehensive searchable database of reporting guidelines and also links to other resources relevant to research reporting.

**Search for reporting
guidelines**

**Not sure which reporting
guideline to use?**

**Reporting guidelines
under development**

**Visit the library for
more resources**

Reporting guidelines for main study types

[Randomised trials](#)

[Observational studies](#)

[Systematic reviews](#)

[Study protocols](#)

[Diagnostic/prognostic studies](#)

[Case reports](#)

[Clinical practice guidelines](#)

[Qualitative research](#)

[Animal pre-clinical studies](#)

[Quality improvement studies](#)

[Economic evaluations](#)

[CONSORT](#)

[STROBE](#)

[PRISMA](#)

[SPIRIT](#)

[STARD](#)

[CARE](#)

[AGREE](#)

[SRQR](#)

[ARRIVE](#)

[SQUIRE](#)

[CHEERS](#)

[Extensions](#)

[Extensions](#)

[Extensions](#)

[PRISMA-P](#)

[TRIPOD](#)

[Extensions](#)

[RIGHT](#)

[COREQ](#)

[Extensions](#)

[Extensions](#)

equator network **newsletter**

Sign up to receive it here!

[See all 639 reporting guidelines](#)

Your platform for research integrity and ethics

The Embassy of Good Science

Резултат пројеката EnTIRE и VIRT2UE (Horizon 2020)

https://embassy.science/wiki/Main_Page

Themes

Dive into a relevant theme

Resources

Work with our resources

Community

Connect with the research community

Training

Develop knowledge through training

<https://embassy.science/wiki/Resources>

< Back

Resources

+ Add Resource

Materials that help you in your every-day research practice to do Good Science.

For whom is this important?

Research Area

Who

When

+ [More filters](#)

Cases

Cases

Criticism Swirls Around High-Profile History Book about North Korea

Retraction Watch(13-10-2016)

[Open](#) [About](#)

Cases

To Accept or Not to Accept

[Open](#) [About](#)

Scenarios

An issue with insufficient data in the survey-resulting in a non-representative sample

[Open](#) [About](#)

Scenarios

Authorship Deserved, Not Earned: Research Ethics and Research Integrity Scenario

[Open](#) [About](#)

Scenarios

SOPs4RI Toolbox

Standard Operating Procedures (SOPs) for Research Integrity

Водичи, едукативни материјали

SOPs4RI

HOME

THE PROJECT

TOOLBOX

MEET OUR TEAM

NEWS

CONTACT US

Toolbox for Research Integrity

v5.0 (CC BY 4.0)

The SOPs4RI Toolbox is a structured collection of easy-to-use Standard Operating Procedures and Guidelines that Research Performing and Research Funding Organisations can use to develop their own Research Integrity Promotion Plans.

SOPs4RI

A user's guide to the TOOLBOX

Смернице су
превасходно намењене
институцијама, али има
и корисних материјала
за истраживаче

<https://sops4ri.eu/toolbox/>

Teme

Tools

Guideline

International Ethical Guidelines for Health-related Research Involving Humans

To provide internationally vetted ethical principles and detailed commentary on how universal ethical principles should be applied, with particular attention to conducting research in low-resource settings.

Guideline

The power of transparency: navigating through the labyrinth of ever-changing conflict-of-interest rules in science research

To present a short guide outlining the steps a researcher has to follow to report conflicts of interest.

Guideline

Conflict of interests, scientific misconduct and ethical issues

To safeguard that any concerns about potential scientific misconduct or suspected breaches of research integrity that may arise during the life cycle of an ERC project will be addressed by the ERC.

RESEARCH ENVIRONMENT

SUPERVISION and MENTORING

RI TRAINING

RE STRUCTURES

BREACHES of RI

DATA MANAGEMENT

RESEARCH COLLABORATION

DECLARATION of INTERESTS

PUBLICATION and COMMUNICATION

Dealing with breaches of research integrity

Even in environments with a strong research integrity culture, breaches of good research practice occur. RPOs must set up transparent procedures to receive, detect, handle, and sanction research integrity breaches. Establishing research integrity bodies and standardized procedures within the organization will ensure that whistle-blowers as well as those accused of research misconduct are protected and that allegations are investigated in a fair way. The RIPP must also outline remedies following detection of breaches, such as correction or retraction of papers, consequences or sanctions for researchers who engaged in misconduct, and appropriate steps towards prevention in the future.

Tool categories

Other actions (including mobility issues)	Procedures for investigating allegations	Protection of those accused of misconduct	Protection of whistleblowers	RI bodies in the organisation	Sanctions
					

https://sops4ri.eu/tool_category/breaches/

YOU'VE BEEN ACCUSED OF RESEARCH MISCONDUCT NOW WHAT?

Institutions, that receive Public Health Service biomedical research funding, must have written policies and procedures for addressing allegations of research misconduct and must respond to each allegation (§93.300(a-b)).

DEFINITION OF RESPONDENT: Respondent means the person against whom an allegation of research misconduct is directed or who is the subject of a research misconduct proceeding (§93.225).

RESPONSIBLE RESEARCH AND ETHICS

<https://www.eifl.net/programme/os-health-sciences/responsible-research-and-ethics>

This training covers the basics of ethics in health sciences. Ethical challenges and common types of research misconduct are also discussed.

By the end of this training, learners should be able to:

- Know the basics of ethics in health sciences
- Identify ethical challenges throughout the research lifecycle
- Explain the most common types of research misconduct

Training outline

- Ethics in data collection and informed consent
- What is ethical review and when is it needed?
- Data fabrication, falsification and manipulation, including image manipulation
- Plagiarism
- Questionable journals
- Paper mills
- Using generative AI tools

Online courses

- *TRREE: Training and resources in research ethic evaluation* (on-line training programme on the ethics and regulation of health research involving human participants)
- EURORDIS Open Academy. *Ethics in clinical trials*.

Videos, webinars, online tutorials

- Writing Lab Tec de Monterrey. 2020. *Introduction to Ethics in Research*.

- PAHO (Pan American Health Organization) TV. 2021. *When Does Health Research Need Ethics Review?*

AI AND RESEARCH INTEGRITY

This training outlines the ethical challenges associated with the use of AI in research and recommendations for responsible AI use.

By the end of this training, learners should:

- Understand the ethical challenges associated with AI in research (IPR issues, plagiarism, unreliable information, data protection issues, etc.)
- Know where to find information about recommendation and the current best practice

Training outline

- Copyright infringement in AI model training
- Copyright infringement arising from the use of AI tools
- Privacy issues
- Using generative AI in scholarly writings
- Recommendations and best practice

<https://www.eifl.net/programme/ai-and-os/ai-and-research-integrity>

Publications

- World Intellectual Property Organization, ed. 2024. [Generative AI: Navigating Intellectual Property](https://doi.org/10.34667/tind.49065). Geneva, Switzerland: World Intellectual Property Organization. <https://doi.org/10.34667/tind.49065>
- Megahed, Fadel M., Ying-Ju Chen, Joshua A. Ferris, Sven Knoth, and L. Allison Jones-Farmer. 2023. 'How Generative AI Models Such as ChatGPT Can Be (Mis)Used in SPC Practice, Education, and Research? An Exploratory Study'. *Quality Engineering* 36 (2): 1–29. <https://doi.org/10.1080/08982112.2023.2206479>

Guidelines and recommendations

- 'Guidelines for the Use of Artificial Intelligence in Research/Scholarship/Creative Activities'. Chapman University.
- 'Generative AI in Academic Research'. Cornell University, Research & Innovation. Cornell University.
- 'Generative AI : A Primer'. 2023. JISC.
- Leslie, D. (2019). *Understanding artificial intelligence ethics and safety: A guide for the responsible design and implementation of AI systems in the public sector*. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3240529>
- Tabassi, Elham. 2023. 'Artificial Intelligence Risk Management Framework (AI RMF 1.0)'. NIST AI 100-1. Gaithersburg, MD: National Institute of Standards and Technology (U.S.). <https://doi.org/10.6028/NIST.AI.100-1>
- 'Understanding Artificial Intelligence Ethics and Safety: A Guide for the Responsible Design and Implementation of AI Systems in the Public Sector.' Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3240529>
- 'Artificial Intelligence: Examples of Ethical Dilemmas.' UNESCO.
- 'Ethics of Artificial Intelligence.' UNESCO.
- Sabzalieva, Emma, and Arianna Valentini. 2023. 'ChatGPT and Artificial Intelligence in Higher Education: Quick Start Guide'. UNESCO Digital Library
- UNESCO. 2023. 'UNESCO's Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence: Key Facts'.
- Lindsay, Kieran. 2024. 'Responsible AI in Academia'. GitHub.
- 'Foundation Models Such as ChatGPT through the Prism of the UNESCO Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence'. 2023. UNESCO Digital Library.
- 'Artificial Intelligence in Education.' UNESCO.

институционалне смернице у вези са коришћењем вештачке интелигенције

Policies & guidelines

Guidelines for the use of Generative AI tools at Harvard

<https://www.huit.harvard.edu/ai/guidelines>

Programs & initiatives

Generative AI tool comparison

<https://www.huit.harvard.edu/ai/tools>

[Опште смернице о коришћењу
генеративне вештачке
интелигенције](#) на Факултету
организационих наука
Универзитета у Београду

Academic Integrity Board Game

Urpa (PowerPoint) CC BY-NC license

AmndalovesToAudit
47.9K subscribers

SUBSCRIBE

Watch later Share

CC BY NC

Academic Integrity Board Game - PowerPoint edition by Amanda White, EdD, from *Interactive Approaches to Learning about Academic Integrity: The Role of Fun and Games* is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

1. Everyone starts

2. To move forward – answer a Question card correctly. Then it is the next team's turn.

3. When it is your turn and you are on this spot – read a Scenario card out loud to the group, then flip a coin to determine your fate.

4. Keep taking turns and moving across the board, answering more Question cards.

How to Create Your Online Academic Integrity Board Game

Watch on YouTube

White, Amanda. 2020. 'Interactive Approaches to Learning about Academic Integrity: The Role of Fun and Games'. In *Chapters*, 86–99. Edward Elgar Publishing.

https://ideas.repec.org/h/elg/eechap/19100_7.html.

Карте и апликација

1

Dilemma

The visitor

A co-editor of the leading journal in my field approaches me as department chair to ask if he can become a part-time visiting professor. There is clearly possible synergy in various research projects, and in addition he mentions that he can ensure that a colleague from my department and I become editors of a special issue of the journal. What do I do?

Erasmus University Rotterdam
Make it happen.

1

Option

A I say yes to the offer. The special issue is a unique chance to put my department on the map.

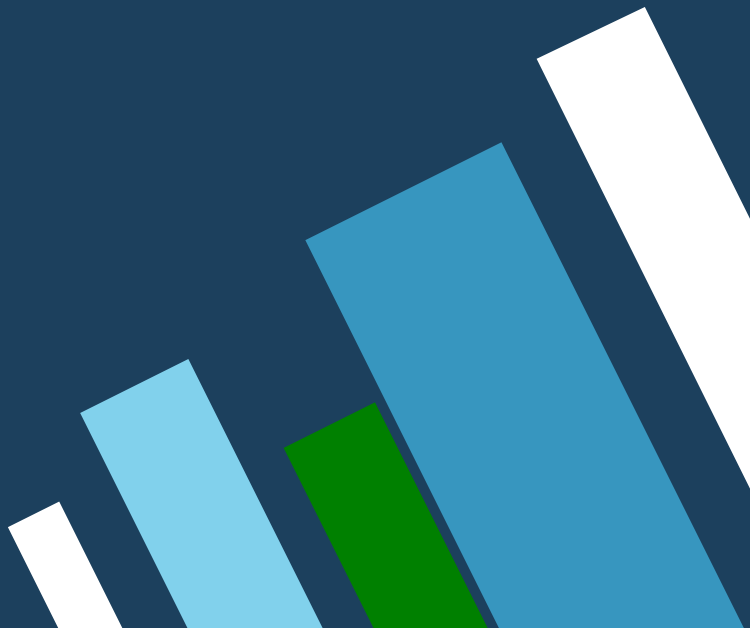
B I review the editor on his scientific merits and then decide to accept him as visiting professor.

C I decline the favour.

D I contact the other co-editor of the journal and tell him about the situation.

<https://www.eur.nl/en/about-eur/policy-and-regulations/integrity/research-integrity/dilemma-game>

Злоупотреба и спорне праксе

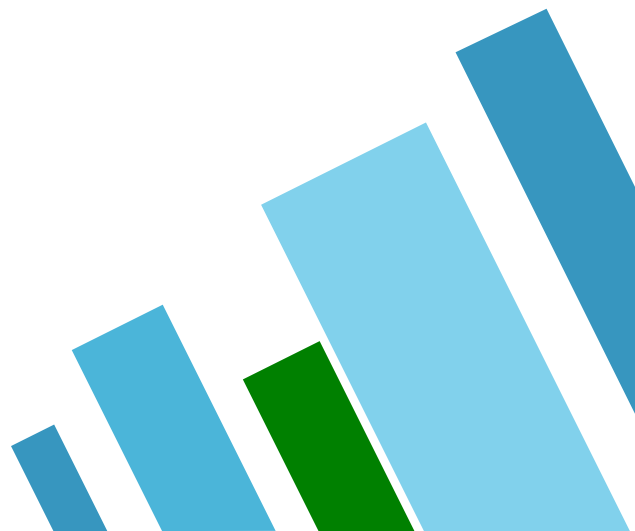
Злоупотреба

Спорне праксе

- Непримерено коришћење података прикупљених током истраживања
 - Прекршаји у вези са ауторством
 - Прећуткивање сукоба интереса
 - Непримерено понашање
- » (случајно или намерно) **фабриковање** (измишљање података или резултата),
 - » **фалсификовање** (мењање или погрешна интерпретацују података или неодговарајуће извођење експеримената)
 - » **плагирање** (коришћење идеја или текста без навођења њиховог извора).

Узроци кршења етичких принципа

- » Недостатак личног и професионалног интегритета
 - » Притисак у радном окружењу
 - » *Publish or Perish* политика
 - » Изостанак санкције
-

Манипулисање подацима

Фалсификовање

- » Резултати истраживања (подаци) се мењају или се изостављају приликом саопштавања резултата како би се одређене тврдње или хипотезе представиле као тачне.
- » Манипулисање инструментима, материјалима или поступцима.
- » Недозвољена обрада слика.

Један од узрока: *positive-results bias* ("file drawer effect")

Последица: нерепродуцибилни резултати

'The Hi-Tech War on Science Fraud'. *The Guardian*, 1 February 2017, sec. Science.
<https://www.theguardian.com/science/2017/feb/01/high-tech-war-on-science>.

Фабриковање

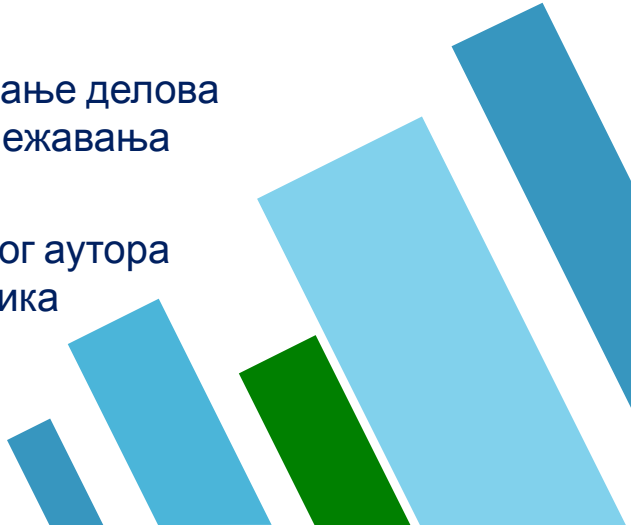
- » Конструисање (измишљање) и/или додавање резултата који нису добијени током процеса истраживања
- » Тврдње на основу непотпуних података

Плагијаризам

- » Присвајање туђих идеја, речи или других креативних израза
- » Недвосмислено кршење научне етике
- » Кршење ауторских права.

Плагијаризам је:

- » дословно или готово дословно копирање или парафразирање делова текста другог аутора без јасног навођења извора или обележавања копираног одломка (нпр. наводницима);
 - » копирање једначина, илустрација или табела из рада другог аутора без навођења извора и/или без дозволе аутора или власника ауторских права.
-

Аутоплагијаризам

“када аутори у ‘новом’ тексту користе делове неког ранијег рада или податке, не обавештавајући читаоце да је исти материјал већ објављен на другом месту”

- » Поновно објављивање већ објављеног рада уз прикривање информације да је рад већ негде објављен (дуплирање)
- » Вештачко повећавање „продуктивности“ аутора објављивањем резултата истраживања у већем броју публикација мањег обима (*salami publication*)
- » Коришћење делова сопствених текстова који су већ објављени.

Roig, Miguel. (2006). Avoiding plagiarism, self-plagiarism, and other questionable writing practices: A guide to ethical writing. Retrieved from <http://facpub.stjohns.edu/~roigm/plagiarism.doc>

Smith, Eldon R. 'Plagiarism, Self-Plagiarism and Duplicate Publication'. *The Canadian Journal of Cardiology* 23, no. 2 (February 2007): 146–47. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2650652/>

[THE ETHICS OF SELF-PLAGIARISM](#)

Откривање плагијаризма

- » „ручно“ (најчешће током рецензије)
 - » уз помоћ софтверских алата (*iThenticate*, *Turnitin* итд.)
 - ◇ упоређивањем нових докумената са текстовима у бази података
 - ◇ критеријуми сличности
 - ◇ ефикасност зависи од садржаја базе података која се користи као референтна колекција, али и од језика на ком је рад написан
 - ◇ не откривају плагирање идеја
 - ◇ провера уз помоћ софтвера представља тек почетак истраге.
-

The Threat to Academic Integrity

By Proctorio, Platinum Sponsor for OLC Innovate 2020 | No Comments | January 10, 2020 | [Leave a comment](#)

THIS IS A PAID ADVERTISEMENT

The aspiration to ensure academic integrity is nothing new. It is the foundation of good academic work and the underpinning of the university system. If degrees cannot be trusted, they have no value. A quick online search for this phrase brings up pages of institutional websites, each of which describe in its

Proctorio Promises Academic Integrity at the Cost of Privacy and Accessibility

by Ryan Kovatch | Oct 30, 2020 | Forum | 0 comments

TECH IN YOUR LIFE

We tested a new ChatGPT-detector for teachers. It flagged an innocent student.

Five high school students helped our tech columnist test a ChatGPT detector coming from Turnitin to 2.1 million teachers. It missed enough to get someone in trouble.

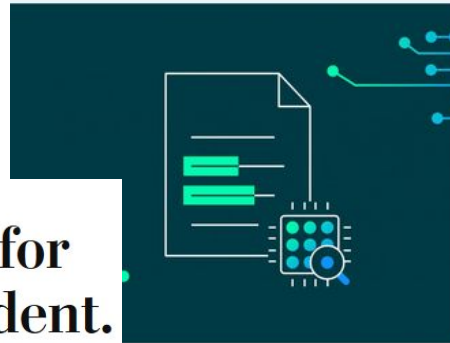
Analysis by [Geoffrey A. Fowler](#)
Columnist | [+ Follow](#)

Updated April 3, 2023 at 9:47 a.m. EDT | Published April 3, 2023 at 6:00 a.m. EDT

Out of sight: the algorithms running our lives

'I'm afraid': critics of anti-cheating technology for students hit by lawsuits

New technology meant to detect cheating by students taking tests at home could invade privacy, raise anxiety and be discriminatory
by [Zoë Corbyn](#)

Blog · 3 min read · Tuesday 4 April 2023

The launch of Turnitin's AI writing detector and the road ahead

Плагијаризам – проблеми и спорна питања

- ▶ Допуштени проценат сличности
- ▶ Текст је „колаж“ одломака из других текстова, а извори су уредно цитирани: [The “sins and virtues of authors span a rather colorful palette”: New editor yanks plagiarized paper – Retraction Watch](#)
- ▶ Преписан опис методологије: http://www.ithenticate.com/plagiarism-detection-blog/bid/94140/The-Challenge-of-Repeating-Methods-While-Avoiding-Plagiarism#.WOP_uGclGUk
- ▶ Коришћење генеративне вештачке интелигенције: [Plagiarism and generative Artificial Intelligence \(genAI\) – ETH Library | ETH Zurich](#)

Спорне праксе

- Занемаривање (прикривање) података који се не уклапају у хипотезу (не нужно са лошом намером и негативним исходом);
- Стварање нереалне слике о резултатима истраживања;
- Стварање погрешног утиска да су подаци репродуцибилни;
- Стварање погрешног утиска о значају добијених резултата;
- Примери: селективно дефинисање варијабли, непотпуни подаци о условима под којима је експреимент спроведен, саопштавање само позитивних резултата итд.

R, Dr. 'Questionable Research Practices: Definition, Detect, and Recommendations for Better Practices'.
Replicability-Index, 24 January 2015.

<https://replicationindex.wordpress.com/2015/01/24/questionable-research-practices-definition-detect-and-recommendations-for-better-practices/>.

Злоупотреба података добијених током истраживања

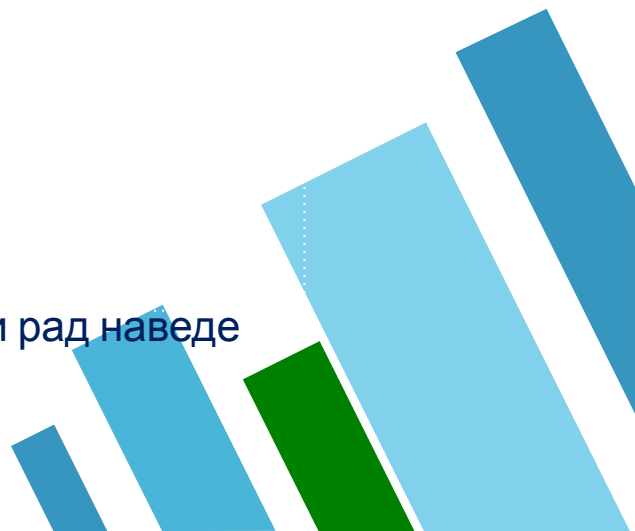
- » Тенденциозне (погрешне) интерпретације
 - » Уништавање података
 - » Крађа података
 - » Омогућавање приступа неовлашћеним корисницима
 - » Онемогућавање приступа учесницима у истраживању који би морали имати приступ подацима (нпр. осталим члановима истраживачког тима)
 - » Неадекватна анонимизација испитаника
-

Прекршаји у вези са ауторством

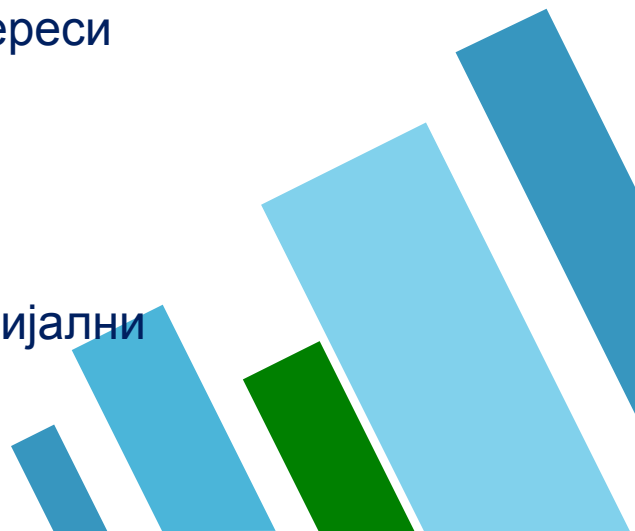
- » Лажно присвајање ауторства
- » Ненавођење аутора
- » „Почасно“ ауторство (када се особа која није учествовала у истраживању и писању рада наводи као аутор)
- » Коришћење услуга „аутора из сенке“
- » Сукоб интереса

Све је већи број часописа који захтевају да се за сваки рад наведе допринос сваког аутора.

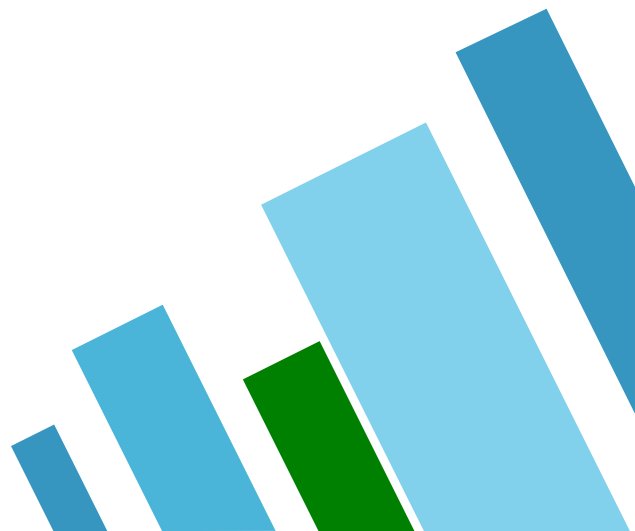

Сукоб интереса

- » Стварни, вероватан или могућ
 - » Ситуације у којима финансијски или други лични интереси могу да доведу у питање професионалност расуђивања и објективност
 - » Присутан је независно од тога да ли лични интереси утучу на одлуке и тумачења.
 - » Може бити материјалан (финансијски) или нематеријалан
 - » Истраживачи су дужни да пријаве сваки потенцијални сукоб интереса.
-

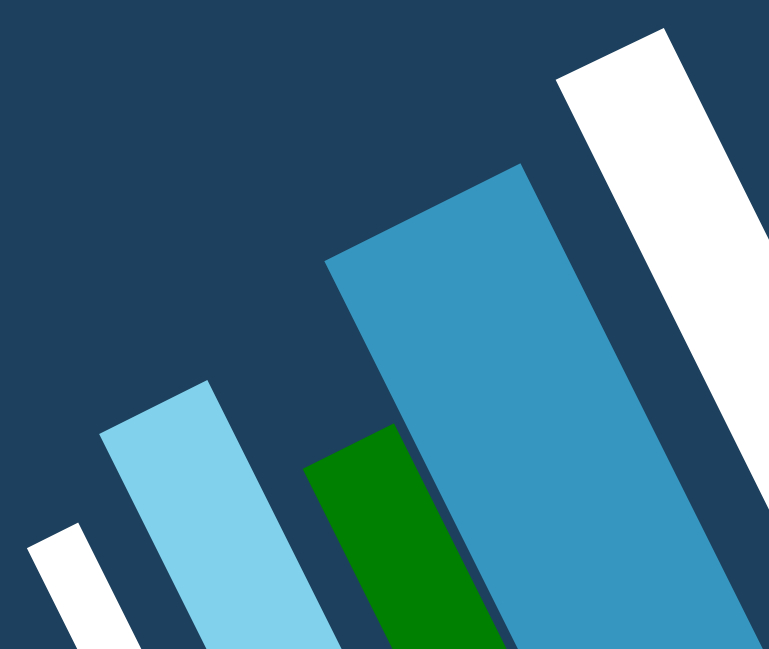

Непримерено понашање

- » Дискриминација
 - » Узнемиравање
 - » Малтретирање
 - » Насилје
-

Последице неетичког понашања у науци

- » Неповерње у науку и научнике
 - » Криза репродуцибилности
 - » Криза рецензије
 - » Спорне издавачке праксе
 - » Кршење ауторских права
-

Лажне рецензије

- » Часопис ангажује рецензенте које аутори сами препоруче
- » Часопис ангажује рецензенте које изабере гостујући уредник
- » Аутори сами рецензирају своје радове кријући се иза лажних идентитета и лажних *e-mail* адреса
- » Експресне рецензије (у року од 24–48 сати), и све позитивне
- » У неким случајевима у превару су укључене и агенције које ауторима продају позитивне рецензије

Cohen, Adam, Smita Pattanaik, Praveen Kumar, Robert R. Bies, Anthonius de Boer, Albert Ferro, Annette Gilchrist, Geoffrey K. Isbister, Sarah Ross, and Andrew J. Webb. 'Organised Crime against the Academic Peer Review System'. *British Journal of Clinical Pharmacology* 81, no. 6 (1 June 2016): 1012–17. doi:10.1111/bcp.12992.

Haug, Charlotte J. 'Peer-Review Fraud — Hacking the Scientific Publication Process'. *New England Journal of Medicine* 373, no. 25 (17 December 2015): 2393–95. doi:10.1056/NEJMp1512330.

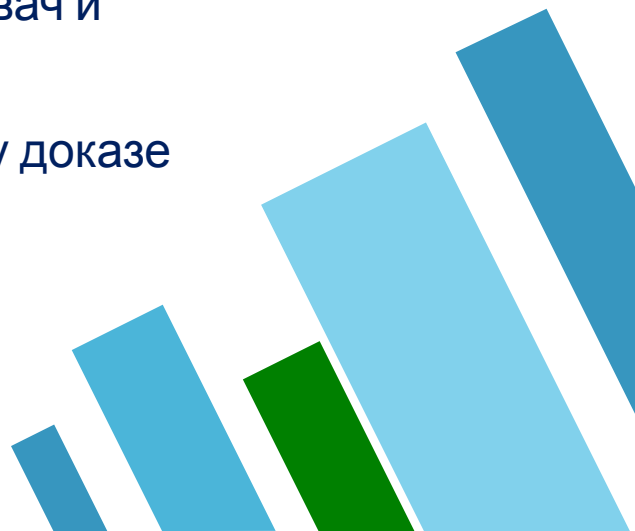
Callaway, Ewen. 'Faked Peer Reviews Prompt 64 Retractions'. *Nature*, 18 August 2015. doi:10.1038/nature.2015.18202.

Како се борити када до злоупотребе дође?

- » Пријављивање злоупотреба надлежним телима
- » Истрага
- » Санкционисање злоупотреба
- » Правне мере
- » Јавна дискусија (укључујући и блогове и платформе за перманентну рецензију)
- » Примена принципа отворене науке (отворени приступ публикацијама и примарним подацима, транспарентност)
- » Развијање метода за откривање злоупотреба

Узбуњивање и истрага

- » Формална процедура пријављивања наводне злоупотребе на основу доказа;
 - » Узбуњивач није одговоран за даљу истрагу;
 - » Предузимају се мере којима се штите и узбуњивач и оптужени;
 - » Свим странама се мора дати прилика да изнесу доказе којима располажу;
 - » Спорови понекад завршавају на суду.
-

- » Специјализовани алати за проверу сличности текста (детекцију плагијаризма), сигнала који указују да је текст машински генерисан (Problematic Paper Screener - PPS), статистичких грешака (Statcheck - Wikipedia) и сл.
- » PubPeer (<https://pubpeer.com/>)
- » База опозваних радова: <http://retractiondatabase.org>
- » Блогови (<https://retractionwatch.com/>, <https://forbetterscience.com/>)

The Retraction Watch Database
Please see this [user guide](#) before you get started

Author(s): Country(s):

Title:

Reason(s) for Retraction:

Subject(s): (HSC) Medicine - Anesthesia/Anaesthesia ☐ Article Type(s):

Journal:

Publisher:

Affiliation(s):

Notes:

URL:

Clear Search

Original Paper

From Date: To:

PubMedID: DOI:

Retraction or Other Notice

From Date: To:

PubMedID: DOI:

Nature of Notice: Paywalled: ☐

Title/Subject(s)/Journal	Retraction or Other Notice	Reason(s)	Author(s)	Original Paper	Retraction or Other Notice	Article Type(s)	Country
	Date/PubMedID/DOI			Date/PubMedID/DOI	Date/PubMedID/DOI	Nature of Notice	Paywalled?
Breaking the Pain Cycle: A Retrospective Study of an Outpatient Intermittent Pain Assessment (HSC) Medicine - Anesthesia/Anaesthesia; <i>The Journal of Pain: Official Journal of the American Pain Society</i> — <i>Elsevier</i>	03/21/2019 00000000 10.1016/j.jpain.2019.01.477	Notice - Lack of Data	M Collins D Levine	03/21/2019 00000000 10.1016/j.jpain.2019.01.477	03/21/2019 00000000 10.1016/j.jpain.2019.01.477	Conference Abstract Paper Retraction	United States No
Pain Consultants of East Tennessee, Knoxville, TN Desomedetomidine in a surgically inserted catheter for transverse abdominis block in a double-blind prospective randomized controlled study (HSC) Medicine - Anesthesia/Anaesthesia, (HSC) Medicine - Gastroenterology, (HSC) Medicine - Pharmacology, (HSC) Medicine - Surgery; <i>Small Journal of Anesthesia</i> — <i>Walters Kluwer</i>	03/09/2018 29628844 10.4103/sja.SJA_377_17	Concerns/Issues About Data	Mohamed Adel Abotela Al Refay Karim Usama Elmaghrabi Ahmed Elmaghrabi Ahmed Elmaghrabi Ahmed Elmaghrabi Ahmed Elmaghrabi Ahmed Elmaghrabi	03/09/2018 29628844 10.4103/sja.SJA_377_17	03/19/2019 21007883 10.4103/1658-354X.254540	Clinical Study Retraction	Egypt No
Department of Anesthesia and Intensive Care, Faculty of Medicine, Mansoura University, Egypt Department of Clinical Pathology, Faculty of Medicine, Mansoura University, Egypt Department of General Surgery, Faculty of Medicine, Mansoura University, Egypt	06/29/2017 28737827 10.4103/sja.SJA_324_16	Concerns/Issues About Data	Ahmed Karim Mohamed Elmaghrabi Usama Abdalla	06/29/2017 28737827 10.4103/sja.SJA_324_16	03/19/2019 21007883 10.4103/1658-354X.254539	Clinical Study Retraction	Egypt No
Digital assistance of nasogastric tube insertion in intubated patients under general anesthesia: A single-blind prospective randomized study (HSC) Medicine - Anesthesia/Anaesthesia, (HSC) Medicine - Otorhinolaryngology; <i>Small Journal of Anesthesia</i> — <i>Walters Kluwer</i>	04/01/2009 20608096 10.5387/bms.55.61	Notice - Limited or No Information	Yoshi Satoh Yoshiko Aoki Michiko Okazaki Takashi Hara Takashi Hara Mitsuhiko Murakawa	04/01/2009 20608096 10.5387/bms.55.61	02/18/2019 20960217 10.5387/bms.65_24	Clinical Study Retraction	Japan No
Department of Anesthesia and Surgical Intensive Care, Faculty of Medicine, Mansoura University, Egypt Reversal of vecuronium with neostigmine: a comparison between male and female patients (HSC) Medicine - Anesthesia/Anaesthesia, (HSC) Medicine - Pharmacology; <i>Fukuoka Journal of Medical Science</i> — <i>The Fukuoka Society of Medical Science</i>							
Department of Anesthesiology, Tozuka Hospital Kashivara Department of Anesthesiology, Fukuoka Medical University School of Medicine http://retractionwatch.com/?p=20434 http://retractionwatch.com/?p=20434							

Zotero:
<https://www.zotero.org/blog/retracted-item-notifications/>

News: Crossref and Retraction Watch

Ginny Hendricks, Rachael Lammey, Lucy Ofiesh, Geoffrey Bilder, Ed Pentz – 2023 September 12
In [Research Integrity, Retractions, Research Nexus, News Release](#)

<https://doi.org/10.13003/c23rw1d9>

База опозваних радова:
<http://retractiondatabase.org>

Блог: <https://retractionwatch.com>

Проверите да ли су радови које
користите и желите да
цитирате оспорени/опозвани

Title	Creator	Public...	Year	Item Type	Pages	Extra		
> An interactive algorithm f...	Abo-Sinna and Abou-El-Enien	Yugosl...	2011	Journal Article	253-273			
> Antimicrobial activity of S...	Mihajilov-Krstev et al.	Archive...	2010	Journal Article	159-166			
> Antinociceptive and antip...	Kumar et al.	Archive...	2010	Journal Article	397-402	QID: Q...		
> Blind separation using sec...	Du et al.	Compu...	2010	Journal Article	163-176			
> Effect of laser on the bon...	Markovic et al.	Stomat...	2009	Journal Article	86-90			
> Lignicolous fungi as pote...	Karaman et al.	Archive...	2005	Journal Article	93-100			
> Lyme borreliosis: Diagnos...	Gajovic et al.	Medici...	2010	Journal Article	839-843	QID: Q...		
> Modification of the acetylch...	Nedeljković et al.	Archive...	2005	Journal Article	181-187			
> Molecular characterization o...	Cakic et al.	Archive...	2014	Journal Article	1243-1...	QID: Q...		
> Prediction of gas-particle ...	Radonic et al.	Therma...	2012	Journal Article	551-560			
> Prognostički značaj akutnog ...	Mijailović et al.	BOJHO...	2008	Journal Article	733			
> St. Luke and his cult as ho...	Mitrovic et al.	Srpski a...	2004	Journal Article	364-368	QID: Q...		
> Systemic inflammatory re...	Milic et al.	Srpski a...	2004	Journal Article	182-186	QID: Q...		

PubPeer

- Платформа за научну дискусију и перманентну рецензију
- Коментари се објављују анонимно
- Коментари се модерирају
- Могу се коментарисати само чланци који имају DOI
- Додатак за интернет претраживач који омогућава да се успостави веза између чланака у часописима и базама података и PubPeer-а

Home / Publications

Data fabrication and other reasons for non-random sampling in 5087 randomised, controlled trials in anaesthetic and general medical journals
Anaesthesia (2017) - 7 Comments
pubmed: 28580651 doi: 10.1111/anae.13938 issn: 1365-2044 issn: 0003-2409

J. B. Carlisle

Department of Anaesthesia, Peri-operative Medicine and Intensive Care, Torbay Hospital, UK.

#1 Unregistered Submission commented 2 years ago

Some discussion here:

<http://steamtraen.blogspot.fr/2017/06/exploring-john-carlisle-bombshell.html>

In my humble and inexperienced opinion, the problem of correlations between variables seems quite awkward, as their existence could cause combined p-values to be erroneously extreme, increasing false positives. Evaluation of possible correlations would involve consideration of the precise nature of each variable and possibly knowledge that doesn't exist.

The problem of multiple comparisons seems to have been controlled by choosing a very small p-value threshold and by calibrating the method empirically against papers retracted for known data problems. However, that calibration can't really guard against the problem of correlated variables, because there is no real assurance that the same variables/correlations would occur in different studies.

report permalink Reply

Anaesthesia

Peri-operative medicine, critical care and pain

Association
of Anaesthetists

Original Article | [Free Access](#)

Data fabrication and other reasons for non-random sampling in 5087 randomised, controlled trials in anaesthetic and general medical journals

J. B. Carlisle

First published: 04 June 2017 | <https://doi.org/10.1111/anae.13938>

7 comments on PubPeer (by: Unregistered Submission, S E McKinney, Jordan Anaya, J. B. Carlisle)

Cited by: 38

This article is accompanied by an editorial by Loadsman and McCulloch, Anaesthesia 2017; 72: [931-5](#).
You can respond to this article at <http://www.anaesthesiacorrespondence.com>

Проверите да ли се о радовима
које користите и желите да
цитирате води нека дискусија у
којој се оспорава њихова
валидност

Altmetric

<https://www.altmetric.com>

Додатак за претраживач:

<https://www.altmetric.com/products/free-tools/bookmarklet/>

Tracking historical changes in trustworthiness using machine learning analyses of facial cues in paintings

Overview of attention for article published in Nature Communications. September 2020

About this Attention Score

In the top 5% of all research outputs scored by Altmetric

Mentioned by

- 18 news outlets
- 6 blogs
- 3330 tweeters
- 5 Facebook pages
- 3 Redditors

SUMMARY

News

Blogs

Twitter

Facebook

Reddit

More...

So far, Altmetric has seen 21 news stories from 18 outlets.

SVENSKA DAGBLADET

När de digitala verktygen leder vetenskapen vilse | SvD

SvD, 29 Nov 2020

Går det att utröna hur tilliten människor emellan har förändrats över tid genom att låta en dator analysera en rad målade porträtt...

Un artículo sobre IA publicado en una renombrada revista está vinculado a la frenología

Vice, 30 Sep 2020

Artículo publicado originalmente por VICE Estados Unidos. El viernes pasado, un trio de investigadores de psicología evolutiva...

"Trustworthiness" Study Is Basically Phrenology. Annoying Scientists, Historians, Just About Everyone

IfScience, 29 Sep 2020

A recent paper published in the journal Nature has drawn heavy criticism, with people likening it to the pseudosciences...

Питања

biblioteka@itn.sanu.ac.rs

КВИЗ

partici.fi/40721402

<https://tinyurl.com/mtf8excc>